

Мектептегі қорлаудың (буллинг) алдын алу

Буллинг (ағылш. bullying-қорқыту, қорлау, қудалау) - бұл топ мүшелерінің біріне, басқа адамға немесе адамдар тобына бағытталған агрессивті әрекеттерді қамтитын зорлық-зомбылық түрлерінің бірі.

Түрлері:

- физикалық-дүмпулер, соққылар, ұрып-соғу, қысым көрсету;
- ауызша-қорлау, жаман және әдепсіз әзілдер, мазақ ету және т. б.;
- әлеуметтік-психологиялық-әлеуметтік ерекшелік немесе оқшаулау (өсек, қауесет, бойкот, манипуляция);
- экономикалық-ақшаны, заттарды бопсалау немесе таңдау;
- кибер қорқыту және хабарламалар, мазақ ету, өсек пен қауесет, әлеуметтік желілерде орналастырылған жеке фотосуреттер көпшілікке жарияланады. Бұл басылымдар үлкен аудиторияға ие.

Не істеу керек?

- Жағдайда травли қажет тобымен тұтастай алғанда.
- Ересек адамның мәселені шешуге жауапты болуы маңызды. Қудалау-бұл топтың ауруы, яғни топпен қарым-қатынас жасайтын және оны басқаратын, ойын ережелерін сұрай алатын адам онымен жұмыс істеуі керек.
 - Құбылысты өз атымен атаңыз: қудалау – бұл зорлық-зомбылық. Балалар көбінесе не істеп жатқанын түсінбейді. Олардың басында "біз осылай ойнаймыз". Балалар мұны ересек адамнан естуі керек: не істеп жатқаныңыз жазықсыз көңілді, ойын немесе әзіл емес, бұл қорлау, бұл зорлық – зомбылық және бұл қолайсыз.
 - Қудалауды адам емес (жәбірленуші немесе агрессор) топ мәселесі ретінде талқылаңыз. Қудалауды топ ауруы ретінде белгілеу маңызды. Егер адам қолын жумаса, ол инфекцияны ұстап, ауырып қалуы мүмкін. Егер топ лас қарым – қатынас әдістерін қолданса, ол да ауырып қалуы мүмкін-қудалау. Бұл өте өкінішті, бәріне зиянды және жаман. Бізде дені сау, тату сынып болуы үшін шұғыл түрде бірге емделу керек.
 - Бұрынғы, "нашар" топтық динамика үзілген сәт – жаңа динамиканы іске қосу үшін ең қолайлы. Балалармен бірге топта өмір сүрудің жаңа ережелерін қалыптастыру жеткілікті.

Қорытынды:

оқушыны қорлау кез-келген мектепте пайда болуы мүмкін. Айырмашылық-ересектер қорлауды проблема деп санай ма. Ересектер оған араласқанша ешқандай қудалау аяқталмайды. Уландырушылар жауапкершілікті үйренбейінше.

Буллинг туралы тағы не оқу болады:

- ✓ <https://sos.peremena.media/> "Айналайын SOS"буллингiне қарсы науқан. Олардың мiндетi медиа сияқты-мәселенi ашып, оны көрiнетiн ету.
- ✓ <https://травлинет.рф/> Антибуллинг бағдарламасы, оқушыларға, ата-аналарға және ұстаздарға арналған кiтапшалар.
- ✓ Заңдар: құқық бұзушыны жала жапқаны үшін немесе бұқаралық ақпарат құралдарын пайдаланып қорлағаны үшін жауапқа тартуға болады. Бұл ҚР Қылмыстық кодексiнiң 130 (жала жабу), 131 (қорлау) баптарында қарастырылған.

